

តើ SPYWARE អ្វី?

តើ SPYWARE អ្វី ?

Spyware គឺជាកម្មវិធីមេរោគ (malicious software) ដែលអាចចូលទៅក្នុងឧបករណ៍ ឬប្រព័ន្ធរបស់អ្នកដោយគ្មានការអនុញ្ញាត ដើម្បីឃ្នាំមើល ប្រមូលទិន្នន័យ ឬតាមដានសកម្មភាពរបស់អ្នក។ ក្នុងករណីខ្លះ វាអាចចូលប្រើមុខងារដូចជា កាមេរ៉ា ឬមីក្រូហ្វូនបានផងដែរ។

ឧទាហរណ៍ Spyware ល្បីៗមានដូចជា Pegasus និង Predator ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងការវាយប្រហារលើគោលដៅជាក់លាក់។

វាក្នុងដោយរបៀបណា?

Zero-click

ឧក្រិដ្ឋជនអាចបញ្ជូនមេរោគ SPYWARE ចូលក្នុងឧបករណ៍របស់អ្នកដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដោយមិនតម្រូវឱ្យអ្នកចុច ឬធ្វើសកម្មភាពណាមួយឡើយ។ វាកើតឡើងតាមរយៈចំណុច ខ្សោយសុវត្ថិភាពនៅក្នុងប្រព័ន្ធ ឬកម្មវិធី ជាពិសេសកម្មវិធីដែលមិនបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព និងកម្មវិធីគ្មានអាជ្ញាបណ្ណ។

One-click

ការចុចលើតំណភ្ជាប់ ឬឯកសារភ្ជាប់ អាចធ្វើឱ្យមេរោគ SPYWARE ឆ្លងចូល ឬត្រូវ បានទាញយក និងដំឡើងក្នុងឧបករណ៍របស់អ្នកដោយស្វ័យប្រវត្តិ។

បន្តិកកម្មវិធីដែលមានប្រយោជន៍

មេរោគខ្លះបន្តិកខ្លួនជាកម្មវិធីផ្លូវការ ឬកម្មវិធីមានប្រយោជន៍ ដូចជាកម្មវិធីកម្ចាត់មេរោគ ឬ កម្មវិធីជួយបង្កើនល្បឿនឧបករណ៍ជាដើម ដើម្បីបញ្ជោតឱ្យអ្នកទាញយក និងដំឡើងវា។

ម៉េចបានជាអ្នកត្រូវខ្វល់ពី ? SPYWARE

Spyware បានប្រើបច្ចេកវិទ្យាឃ្នាំមើល ឬតាមដាន (surveillance technology) ដែលរំលោភលើឯកជនភាពរបស់មនុស្សយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ហើយជាទូទៅត្រូវបានប្រើដើម្បីតាមដានក្រុមគោលដៅជាក់លាក់។

ទោះបីមនុស្សភាគច្រើនមិនមែនជាគោលដៅនៃការតាមដានដោយផ្ទាល់ នៃការវាយប្រហារបែបនេះក៏ដោយ ក៏ការយល់ដឹង និងការចាត់វិធានការ ការពារពី Spyware និងហានិភ័យដីធីចលផ្សេងៗ នៅតែមាន សារៈសំខាន់។

តើអាចការពារពី SPYWARE បានដោយរបៀបណា ?

- កុំពន្យារពេលធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពកម្មវិធី
- ប្រុងប្រយ័ត្នមុនចុចលើ តំណភ្ជាប់ ឬឯកសារភ្ជាប់ ដែលអ្នកទទួលបាន
- លុប កុំដំឡើងកម្មវិធីដែលមិនចាំបាច់ និងកុំប្រើកម្មវិធីដែលមិនមានអាជ្ញាបណ្ណ
- ធ្វើការបម្រុងទុក (backup) ឱ្យបានជាប្រចាំ
- បិទមុខងារ Link Preview នៅលើកម្មវិធីធ្វើសារ (Signal, WhatsApp, Telegram) និងបើកមុខងារ លុបសារដោយស្វ័យប្រវត្តិ
- ត្រូវបិទឧបករណ៍ (Shutdown) របស់អ្នកពេលឈប់ប្រើ
- កុំទុកឧបករណ៍របស់អ្នកចោល នៅកន្លែងសាធារណៈ
- ប្រសិនបើអ្នកជាគោលដៅនៃការវាយប្រហារ សូមបើកមុខងារសុវត្ថិភាព ដូចជា Apple Lockdown Mode ឬ Google Advanced Protection។

សុវត្ថិភាព ឌីជីថល ជាការ ទទួលខុស ត្រូវរួមគ្នា

សុវត្ថិភាពឌីជីថលរបស់អ្នក មិនត្រឹមតែជួយការពារខ្លួនអ្នក
ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏ជួយកាត់បន្ថយហានិភ័យដល់មនុស្សជុំវិញ
ខ្លួនផងដែរ។

ទម្លាប់តូចៗ ដូចជា ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពកម្មវិធី ការគ្រប់គ្រង
ទិន្នន័យ ការប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះតំណភ្ជាប់ និងការចែករំលែក
ចំណេះដឹងបន្ត អាចបង្កើតការផ្លាស់ប្តូរដ៏ធំមួយបាន។

នៅពេលយើងទាំងអស់គ្នាចូលរួមអនុវត្តទម្លាប់ឌីជីថលដែល
មានសុវត្ថិភាព យើងកំពុងរួមគ្នាកសាងបរិយាកាសអ៊ីនធឺណិត
ដែលមានទំនុកចិត្ត និងមានសុវត្ថិភាពជាងមុនសម្រាប់មនុស្ស
គ្រប់រូប។

ការផ្លាស់ប្តូរធំៗ ចាប់ផ្តើមពីសកម្មភាពតូចៗ។ ជំហានដែលអ្នក
ធ្វើថ្ងៃនេះ អាចជួយបង្កើតអនាគតឌីជីថលដែលល្អ និងមាន
សុវត្ថិភាពសម្រាប់យើងទាំងអស់គ្នា។

ប្រភព៖ [Access Now – Digital Security Toolkit](#)